

P R A E F A T I O.

noctu semper excubat. Draco autem peracri oculorum acie, omnia circumspicit, vigilatq; quod etiam eius nomen indicat, ^{δρακων} enim est cernere, & acutè intueri. Idcirco à doctissima vetustate, ædium sacrarum, adytorum, templorum, thesaurorumq; custodia, draconia assignatur. Sed rude & inconcinne, quemadmodum & ædium, oppidorum, vrbiumque principium fuit. Neq; enim initio muris cinctæ, vallo & propugnaculis ex viuo saxo communitæ fuerunt, sed, vt Halicarnasseus perhibet, aggeribus tantum, arborumq; truncis, casæ aliquot leui materia, vel arundine, vel stramento excitatæ, quibus homines habitabant, circundabantur. Nec Galli olim, & multò minus Germani, vt Hubertus Leodius asserit, qui non oppida, sed vicos inhabitabant, lapide & cæmento suas ciuitates cingebant: sed trabes directæ perpetuæ, in longitudinem paribus interuallis distantes inter se binos pedes in solo collocabantur, reuinciebantur extrorsus, & multo aggere vestiebantur: ea autem quæ diximus interualla, grandibus in fronte saxis effarciebantur. His collocatis & coagmentatis, alius in super ordo adijciebatur, vt idem illud interuallum seruaretur, neq; inter se contingerent trabes, sed paribus intermissæ spacijs, singulæ singulis saxis interiectis, arctè continerentur, sic deinde omne opus contexebatur, dum iusta altitudo muri expleretur. Qui quidem muri in hunc modum compositi, etsi ea tempestate deformes non erant, & ad vtilitatem, defensionemq; vrbium summam haberent oportunitatem, quod ab incendio lapis, & ab ariete materia defenderet, quæ perpetuis trabibus pedes quadrigenos plerumq; introrsus reuincta, neq; perrumpi, neq; distrahi posset, non tamen perpetuò durabilis erat, pluuiæ etenim & vetustate corrumpatur, & temporis tractu, cariola sæpe concidebat. Idcirco necessitate hominum industriam excitante, quæ in iam constituta ciuili societate, multorum consilij adiuta, vires & incrementa gradatim sumpsit, & quò à ferarum & scelestorum hominum iniurijs commodius se tuerentur, saxa saxis coniungere, lateritios muros ex lapide & materia compositos construere didicerunt. Quos prioribus multò firmiores fuisse, ex eo facile constat, quia ob expugnationis difficultatem, muralis corona ab Imperatore ei dabatur, qui primus murum subiisset, & per vim in hostium oppidum ascendisset. Ex quo facile apparet, quomodo nihil simul inuentum & perfectum fuerit. Constituta iam qualicunq; vrbis facie à casarum necessitate, ad agrestium tuguriolorum commoditatem: à comodo verò, ad ædificiorum magnificentiam atq; splendorem sensim progressi homines, & certam ædificandi rationem per artificiosas symmetriarum obseruationes, inuenerunt. Eoq; modo, vsus, obseruatio, animaduersioq; naturæ, artem demum peperit, quæ primo statim vocabulo, artificem fabri nomine insigniuit. Vnde Faber cuiusq; rei opifex, prima institutione dictus est, Græcè τεκτον, vnde Architecturæ commune omnibus artificijs nomen deductum est. Quæ singulari cultu, magnificentia, atq; nitore non modò vrbes, publica priuatæq; ædificia expolire, & concinne ornare, sed & magno fastu, stupendis impensarum sumptibus, præclara & magnifica illa ædificia septem construere docuit, quæ humanæ industriæ miracula mundus admiratur. Itaque nobilissima Architectura, in summo collocata fastigio, totius Vniuersi ornamentum, iure nominatur. Quæ etenim vrbs, quod oppidum aut castrum absq; Architecturæ præsidij, vel minima nominis celebritate claret? Illa ædificiorum magnificentia, populi opes, vasta propugnaculorum mole, murorum & turrium dispositione ac ordine, Moderatorum curam & prouidentiam spectantibus non obscure demonstrat. Eam proinde Daniel Barbarus, omnium Artium principem, ac dominam, Iudicem atque Reginam artificiorum, & inuentorum optimo iure vocat. Quam & Vitruuius scientiam dicit, pluribus disciplinis & varijs eruditionibus ornatam, cuius iudicio probantur omnia, quæ à cæteris artificibus perficiuntur opera. Cuius quidem artis dignitas, ex eo maximè elucet, quod eius nomen à principatu, quem inter omnes artes obtinet, sit deriuatum. Quare & Plato Architectum præesse inquit his, qui artibus vtuntur. Sed quisnam ego, qui Architecturæ commendationem suscipio? Anne Cellianum illud exciderat, Turpius esse exiguè atq; frigide laudare, quàm insectanter & grauiter vituperare? eius itaq; commendationem Architecturæ peritis relinquens, ad præsens me opus conuertam. In quo quidnam ornamenti toti vniuerso periti Architecti vrbium, oppidorumque structura contulerint artificiosæ Simonis Nouellani, & Francisci Hogenbergij manus, mirifica quadam industria, tam accuratè, & ad viuum partium singularum proportionem, & vicorum ordine ad amussim obseruato, expresserunt, vt non icones & typi vrbium, sed vrbes ipsæ, admirabi-